

RIK

Registrite ja Infosüsteemide Keskus

Rahandusministeerium
info@rahandusministeerium.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie	03.06.2026	nr	1.1-10.1/2400-1
Meie	18.06.2026	nr	1-5/3927

Arvamus rahandusministri 6. aprilli 2023. a määruse nr 22 „Tegelike kasusaajate andmekogu asutamine ja põhimäärus“ muutmise eelnõule

Esitasite Registrite ja Infosüsteemide Keskusele (edaspidi RIK) arvamuse avaldamiseks rahandusministri 6. aprilli 2023. a määruse nr 22 „Tegelike kasusaajate andmekogu asutamine ja põhimäärus“ muutmise eelnõu. Edastame määruse eelnõule järgneva arvamuse:

- Eelnõu § 5 punktiga 1 on kavandatud täpsustada määruse § 6 lõike 1 punktis 1 teenindava asutuse ülesannet võimaldada e-äriregistri kaudu andmekogu andmete esitamist ja nendega tutvumist lisaks RahaPTS-is ja määruses sätestatud ka Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud ulatuses.
Tegelike kasusaajate andmekogu andmetega tutvumine on planeeritud läbi e-äriregistri keskkonna ning andmete väljastamise aluseks on RIKi ja taotleja vahel sõlmitav päringusüsteemide kasutamise leping ning selles kehtestatud tingimused. RIKi hinnangul ei saa olla välistatud isikule TEKSA andmetele ligipääsu võimaldamine juhul, kui isikul on tingimused selleks täidetud, kuid ta ei saa sõlmida RIKiga päringusüsteemide kasutamise lepingut. Varasemalt on räägitud, et sellisel juhul väljastab andmed taotlejale vastutav töötaja ning RIK volitatud töötajana andmeid taotlejale väljaspool e-äriregistrit ei väljasta. Eelnõud tuleks täpsustada osas, kus selline variant kajastuks, kuna kavandatud eelnõu kujul tuleks määrusest välja, et andmeid väljastab igal juhul RIK.
- Eelnõu § 1 punktiga 6 täiendatakse määruse § 6 lõikes 1 teenindava asutuse ülesandeid.
 - Eelnõuga on kavandatud täiendada paragrahvi 6 lõiget 1 punktiga 8. RIKi hinnangul tuleks eelnõus täpsustada, kuidas RIKil tuleb pidada andmekogule juurdepääsuõiguste omavate isikute nimekirja ning millises osas. Andmekogus sisalduvatele andmetele on võimalik juurdepääs e-äriregistri vahendusel, kui on sõlmitud päringusüsteemide leping, ning e-äriregistri väliselt. Eeltoodust tulenevalt tuleks punkti sõnastust täiendada, et RIKi kohustus nimekirja pidamiseks tuleneb üksnes juhul, kus juurdepääs andmetele on antud läbi e-äriregistri.
 - Eelnõuga on kavandatud täiendada paragrahvi 6 lõiget 1 punktiga 9. Kavandatud punktis on kasutatud mõistet „juurdepääsutase“, samas ei ole määruses ega seletuskirjas antud mõistet defineeritud. Hetkel jääb seetõttu arusaamatuks, mida tähendab põhimääruse kontekstis juurdepääsutaseme tehniline rakendamine. RIKi hinnangul võiks määrusest selgelt tuleneda, mida on käesoleval juhul peetud silmas juurdepääsutaseme all ning viia punkt kooskõlla ülejäänud määruses kasutatavate mõistetega.
Samuti võiks meie hinnangul määruses täpsustada, et juurdepääsutasemed määrab vastutav töötaja ja RIK rakendab juurdepääsutasemeid vastavalt vastutava töötaja juhistele.
 - Eelnõuga on kavandatud täiendada paragrahvi 6 lõiget 1 punktiga 10. Kavandatud muudatuses kasutatakse mõisteid „autentimine“ ja „autoriseerimine“, samas jääb arusaamatuks, mida on silmas peetud mõiste „autoriseerimine“ all. Määrusest või määruse seletuskirjast võiks selgelt aru saada, mida on peetud silmas „autoriseerimise“ mõiste all.

- Eelnõuga on kavandatud täiendada paragrahvi 6 lõiget 1 punktiga 11. Määruse tekst on RIKi hinnangul liiga üldsõnaline ning peaks sisaldama täpsemalt, millist tehnilist tuge RIKilt oodatakse.
- Eelnõuga on kavandatud täiendada paragrahvi 6 lõiget 1 punktiga 13. Muudatusega on RIKil kohustus tagada andmesubjekti õiguste teostamiseks vajalik tehniline tugi logiandmete väljastamiseks õigusaktides sätestatud juhtudel. RIKi hinnangul tuleks määruks vastutava töötaja ülesannete punkti täiendada vastutava töötaja kohustusega tagada andmesubjekti õiguste teostamine ning käesolevat punkti täiendada sõnastusega, et RIK tagab tehnilise toe vastutavale töötajale andmesubjekti õiguste teostamiseks. Eelnõus on välja toodud, et vastutav töötaja hindab juurdepääsutaotluste ja õigustatud huviga seonduvat, kuid praktikas on tõenäoline, et andmesubjektid esitavad ka muid taotlusi oma õiguste teostamiseks. Vältimaks erinevaid tõlgendusi tuleks selgelt määruks vastutava töötaja ülesannetes välja tuua, et vastutav töötaja tagab andmesubjekti õiguste teostamise, kuna kavandatud sõnastusest ei tulene, kas ja millises ulatuses peab RIK vastutavat töötajat abistama andmesubjekti õiguste teostamisel ja vastutavat töötajat andmesubjekti taotluste lahendamisel.
- Eelnõuga on kavandatud täiendada paragrahvi 6 lõiget 1 punktiga 14. Teenindav asutus peab rakendama tehnilisi ja organisatsioonilisi meetmeid, mis välistavad asjaomaste juriidilise isiku või usaldushalduse teavitamise päringu tegemisest, kui õigusaktidest tuleneb teavitamiskeeld. Sellise õigusliku hinnangu andmine ei saa olla RIKi kui volitatud töötaja ülesandeks ning sisend peab tulema vastutavalt töötajalt. Pakume punkti sõnastuseks järgneva: „rakendab vastutava töötaja juhiste alusel tehnilisi ja organisatsioonilisi meetmeid, mis välistavad asjaomase juriidilise isiku või usaldushalduse teavitamise päringu tegemisest, kui õigusaktidest tuleneb teavitamiskeeld;“.
- Eelnõu § 1 punktiga 8 sõnastatakse ümber määruse § 10, mis reguleerib andmekogule juurdepääsu. Teeme ettepaneku sõnastuse muudatuseks määruse § 10 lõikes 1 asendades „äriregistri infosüsteem“ sõnaga „e-äriregister“.
- Määruse seletuskirja punktis 5 on toodud, et tegemist on ühekordsete IT-arenduskuludega, mis kaetakse Rahandusministeeriumi poolt iga-aastaselt RIKile tasutava tegelike kasusaajate andmekogu arendus ja haldusteenuse eelarvest. Kuigi arenduste näol on tegemist ühekordsete IT-arenduskuludega, siis tähendab muudatus RIKile ka tegelike kasusaajate andmekogu arendus ja haldusteenuse püsikulude kasvu. Püsikulude kasv tuleneb halduskoormuse kasvust (täiendavad lisaülesanded põhimäärusest, klienditugi) ning realiseeritud lisaarendused tähendavad andmekogu arendus- ja haldusteenuse kulude kasvu.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Aive Normak

Asedirektor direktori ülesannetes

Koostajad: Äriregistri tiimi tootejuht Carol Riibe (carol.riibe@rik.ee), õigusteenuse tiimi juht Kristine Kase (kristine.kase@rik.ee), õigusteenuse tiimi jurist Mariette Rätsep (mariette.ratsep@rik.ee), õigusteenuse tiimi jurist Merle Sirje Tael-Ibrahimi (merlesirje.tael@rik.ee).